

١٥٧٥٢٢

دانشگاه شهید باهنر کرمان

دانشکده ریاضی و کامپیوتر

گروه ریاضی

پایان نامه تحصیلی برای دریافت درجه کارشناسی ارشد ریاضی محض

فضاهای خطی نرم دار فازی

استاد راهنما:

دکتر اکبر نظری

مؤلف:

مریم سینایی

کتابخانه دانشگاه شهید باهنر کرمان
کتابخانه ریاضی

۱۳۸۶ / ۹ / ۲۳

شهریورماه ۱۳۸۶

ب

۱۰۷۵۴۲

دانشگاه شهید باهنر کرمان

این پایان نامه

به عنوان یکی از شرایط احراز کارشناسی ارشد

به

بخش ریاضی - دانشکده ریاضی و کامپیوتر

دانشگاه شهید باهنر کرمان

تسلیم شده است و هیچگونه مدرکی به عنوان فراغت از تحصیل دوره مزبور شناخته نمی شود.

دانشجو: مریم سینائی

استاد راهنما: دکتر اکبر نظری

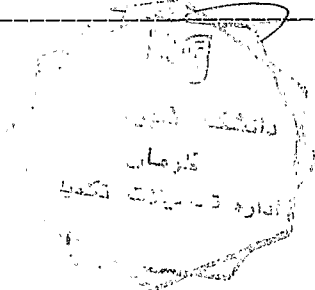
داور ۱: دکتر عباس حسنجانی

داور ۲: دکتر محمدعلی ولی

نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه: دکتر سید ناصر حسینی

حق چاپ محفوظ و مخصوص به مولف است.

ج

تقدیم به پدر بزرگوار و مادر مهربانم

سرمایه های جاودان زندگی ام

و

به همسر مهربانم

با عشق

تشکر و قدردانی

بهترین سپاس ها شایسته پروردگار سبحان که پرتو هدایتش روشنگر تاریکی هاست . خداوند مهربان را شکر گزارم که توفیق آموختن و فرصت اندیشیدن را به من عطا فرمود، تا از پی سالها تحصیل در یا بم که آنچه جستانی است تنها اوست .

با تشکر و قدر دانی از پدر و مادر بزرگوارم که تمام لحظات زندگی ام با وجود گرمشان پر فروغ است. توانشان رفت تا به توانایی برسم و مویشان سپید گشت تا رویم سپید بماند . در برابر قدمهایشان زانوی ادب بر زمین می گذارم و با قلبی مملو از عشق و محبت و خضوع بر دستانشان بوسه می زنم . سرو وجودشان همیشه سر سبز و استوار .

با سپاس ازدو خواهر مهربانم که زیباترین لحظات زندگی را در کنارشان تجربه کرده ام . از همسر مهربانم به خاطر همراهی صمیمانه و بی دریغشان قدر دانی می کنم .

از استاد راهنمای دلسوز و گرانقدرم جناب آقای دکتر اکبر نظری که در تمام مدت تحصیل راهنما و مشوق من بوده اند کمال تشکر را دارم.

همواری آنچه را که تا به امروز پیموده ام مدیون تلاشهای قابل تقدیر تمامی اساتیدی می دانم که از آغاز یاری ام داده اند . از اساتید بزرگوار آقایان دکتر محمد علی ولی و دکتر عباس حسنخانی به خاطر وقت و حوصله ای که صرف مطالعه و داوری این پایان نامه نمودند تشکر می کنم و سلامتی و توفیق روز افزونشان را آرزو می کنم .

از سرکارخانم کریمی مسئول دفتر معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده ریاضی و کامپیوتر
و سرکار خانم باوفا که با حوصله و دقت فراوان تایپ کامپیوتری رساله را بر عهده داشته اند تشکر و
قدردانی می نمایم .

در پایان از همه دوستان عزیزم که در طول مدت تحصیل وجودشان مایه تشویق و همراهی ام بود قدر
دانی می کنم . باشد که در تمام زندگی سعادت و نیکبختی نصیبشان گردد.

چکیده

در این پایان نامه عملگرهای کراندار فازی مورد بحث قرار می گیرند. در فصل اول ([۵] و [۶] و [۸])، فضاهای ۲-نرم و n -نرم را بررسی خواهیم کرد.

در فصل دوم ([۲] و [۱۲] و [۱۳]) فضاهای خطی n -نرم فازی و فضاهای خطی نرم دار فازی معرفی می شوند. در فصل سوم ([۱۲])، برخی از نتایج مربوط به یک نرم فازی و α -نرم های وابسته به آن اثبات می گردند.

در فصل چهار ([۱۲])، تعاریفی از انواع مختلف پیوستگی فازی نگاشتها و کراندار فازی عملگرهای خطی ارائه می گردد و برخی از ویژگیهای آنها مطالعه می شود.

فصل پنجم ([۱۲]) به مفهوم نرم فازی یک عملگر خطی کراندار فازی قوی اختصاص داده شده است و در فصل ششم مفهوم فضاهای دوگان فازی را معرفی می کنیم و تمام بودن فضاهای دوگان فازی ضعیف را اثبات می کنیم.

در فصل هفتم قضیه هان-باناخ روی یک فضای خطی نرم دار فازی اثبات می شود.

مقدمه

در این پایان نامه به بررسی نرم فازی، فضای خطی نرم دار فازی و سپس عملگرهای خطی کراندار فازی از یک فضای خطی نرم دار فازی به فضای خطی نرم دار فازی دیگر پرداخته ایم، همچنین پیوستگی ها و کراندارهای مختلف عملگرهای خطی روی فضای خطی نرم دار فازی از قبیل پیوستگی فازی، پیوستگی فازی دنباله ای، پیوستگی فازی ضعیف و قوی و کراندار فازی ضعیف و قوی را تعریف کرده ایم و ارتباطهای جالب میان این مفاهیم نیز بررسی شده اند.

اینک تاریخچه مختصری از موضوعات به کار رفته در این پایان نامه را بیان می کنیم.

مفهوم فضای ۲-متری و فضاهای ۲-نرم برای اولین بار توسط در دهه ۱۹۶۰ معرفی شده است و بعد از آن قضایای فضاهای ۲-نرم و n -نرم توسط [۱۰] kim و [۳] Misiak و [۸] Malceski گسترش پیدا کرد.

[۱۱, ۹, ۴, ۱] تعاریف مختلفی از نرم فازی روی یک فضای خطی توسط محققان معرفی شده است. در سال ۱۹۹۲، [۴] Felbin ایده ای از یک نرم فازی روی یک فضای خطی به وسیله نسبت دادن یک عدد حقیقی فازی به هر عنصر فضای خطی را بیان کرد.

در سال ۱۹۹۴، Cheng, Mordeso [۹] نمونه ای دیگر از یک نرم فازی روی یک فضای خطی را معرفی کردند، همچنین آنها عملگرهای خطی فازی را نیز تعریف کردند.

اخيراً (در سال ۲۰۰۳ میلادی) [۷] Zhu, Xiao در حالت معمولی دوباره نمونه ای از تعریف نرم فازی [۴] Felbin روی یک عملگر خطی از یک فضای خطی نرم دار فازی به فضای خطی نرم دار دیگر فازی را بیان کرده اند.

فهرست

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: فضای نرم‌دار.....
۲	بخش اول: فضاهای ۲-نرم.....
۸	بخش دوم: فضاهای n -نرم.....
۱۰	فصل دوم: فضاهای خطی فازی.....
۱۱	بخش اول: فضای خطی n -نرم فازی.....
۱۵	بخش دوم: فضای خطی نرم‌دار فازی.....
۲۹	فصل سوم: نتایجی از نرم‌های فازی.....
۴۳	فصل چهارم: عملگرهای خطی فازی.....
۴۴	بخش اول: نگاشتهای پیوسته فازی.....
۵۱	بخش دوم: عملگرهای خطی کراندار فازی.....
۷۱	فصل پنجم: نرم فازی یک عملگر خطی کراندار فازی قوی.....
۷۵	فصل ششم: فضای دوگان فازی.....
۸۴	فصل هفتم: قضیه هان - باناخ.....
۸۹	واژه‌نامه.....
۹۳	منابع و مراجع.....
۹۵	فهرست تعاریف.....

فصل اول

فضاهای نرم‌دار

۱-۱ فضاهای ۲-نرم

تعریف ۱.۱.۱. X را یک فضای برداری از بعد d که $2 \leq d < \infty$ قرار دهید. یک ۲-نرم روی

X یک تابع $\|\cdot, \cdot\|: X \times X \rightarrow \mathbb{R}$ است که چهار خاصیت زیر را داراست:

$$(1) \quad \|x, y\| = 0 \text{ اگر و فقط اگر } x, y \text{ وابسته خطی باشند.}$$

$$(2) \quad \|x, y\| = \|y, x\|$$

$$(3) \quad \alpha \in \mathbb{R}, \quad \|x, \alpha y\| = |\alpha| \|x, y\|$$

$$(4) \quad \|x, y+z\| \leq \|x, y\| + \|x, z\|$$

زوج $(X, \|\cdot, \cdot\|)$ را یک فضای ۲-نرم گویند.

مثال ۱.۱.۲. یک مثال استاندارد و بدیهی از یک فضای ۲-نرم، $\mathbb{R}^2$ ، با ۲-نرم زیر است:

مساحت بین مثلث با رئوس بردارهای 0 و X و Y

در نظر داشته باشید که در هر فضای ۲-نرم $(X, \|\cdot, \cdot\|)$ داریم؛ $\|x, y\| \geq 0$ و برای هر $\alpha \in \mathbb{R}$ و

$x, y \in X$ ، $\|x, y + \alpha x\| = \|x, y\|$. همچنین اگر X و Y و Z وابسته خطی باشند (مثلاً برای $d=2$)

آنگاه:

$$\|x, y+z\| = \|x, y\| + \|x, z\|, \quad \|x, y-z\| = |\|x, y\| - \|x, z\||$$

فرض کنید فضای ۲-نرم $(X, \|\cdot, \cdot\|)$ داده شده است، می‌توانیم یک توپولوژی برای آن از طریق

تعریف زیر از حد یک دنباله بدست آوریم:

یک دنباله (x_n) در X همگرا به x در X گفته می‌شود، اگر برای هر،

$y \in X$ ، $\lim_{n \rightarrow \infty} \|x_n - x, y\| = 0$ در این حالت می‌نویسیم، $x := \lim_{n \rightarrow \infty} x_n$ و x را حد

دنباله (x_n) می‌گوییم.

منحصر به فردی حد یک دنباله همگرا را به این صورت بیان می‌کنیم که، فرض کنیم دنباله (x_n) همگرا به دو حد مجزای y, x در X باشد، $z \in X$ را انتخاب می‌کنیم به طوری که $\|x - y, z\| \neq 0$ و $n \in \mathbb{N}$ را به اندازه کافی بزرگ می‌گیریم به طوری که همزمان

$$\|x_n - y, z\| < \frac{1}{2} \|x - y, z\| \quad \text{و} \quad \|x_n - x, z\| < \frac{1}{2} \|x - y, z\|$$

آنگاه با توجه به نامساوی مثلثی، به دست می‌آوریم:

$$\|x - y, z\| \leq \|x - x_n, z\| + \|x_n - y, z\| < \frac{1}{2} \|x - y, z\| + \frac{1}{2} \|x - y, z\| = \|x - y, z\|$$

که غیرممکن است. بنابراین در صورت وجود حد، $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n$ باید منحصر به فرد باشد.

در اینجا $(X, \|\cdot, \cdot\|)$ را یک فضای ۲-نرم که X فضایی از بعد d و $2 \leq d < \infty$ است در نظر می‌گیریم و همچنین مجموعه ثابت $\{u_1, \dots, u_d\}$ را پایه‌ای برای X می‌گیریم، حال مطالب زیر را خواهیم داشت:

لم ۱.۱.۳. دنباله (x_n) در X همگرا به $x \in X$ است اگر و فقط اگر برای هر

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \|x_n - x, u_i\| = 0, \quad i = 1, \dots, d$$

برهان. کافی است نشان دهیم که اگر برای هر $i = 1, \dots, d$ ، $\lim_{n \rightarrow \infty} \|x_n - x, u_i\| = 0$ آنگاه

برای هر $y \in X$ ، $\lim_{n \rightarrow \infty} \|x_n - x, y\| = 0$ وجود دارند به طوری که y را

می‌توان به صورت $y = \alpha_1 u_1 + \dots + \alpha_d u_d$ بنویسیم و با توجه به نامساوی مثلثی داریم:

$$\|x_n - x, y\| \leq |\alpha_1| \|x_n - x, u_1\| + \dots + |\alpha_d| \|x_n - x, u_d\|$$

حال برای همه n ‌های به قدر کافی بزرگ رابطه برقرار است.

در ادامه لم بالا، لم زیر را خواهیم داشت:

لم ۱.۱.۴. دنباله (x_n) در X همگرا به $x \in X$ است اگر و فقط اگر

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \max \{ \|x_n - x, u_i\| : i = 1, \dots, d \} = 0$$

مطلب بالا ما را به تعریف یک نرم روی X به صورت زیر راهنمایی می کند:

باتوجه به پایه $\{u_1, \dots, u_d\}$ می توانیم یک نرم روی X تعریف کنیم، که آن را با $\| \cdot \|_\infty$ نمایش

دهیم و به صورت زیر تعریف می کنیم:

$$\|x\|_\infty := \max \{ \|x, u_i\| : i = 1, \dots, d \}$$

توجه داشته باشید که: $\|x\|_\infty = 0$ اگر و فقط اگر $x = 0$. $\|\alpha x\|_\infty = |\alpha| \|x\|_\infty$ و برای هر

$$\|x + y\|_\infty \leq \|x\|_\infty + \|y\|_\infty, \alpha \in \mathbb{R}, x, y \in X$$

در حالت معمولی برای $1 \leq p < \infty$ ، تابع $\| \cdot \|_p$ روی X به وسیله $\|x\|_p := \left\{ \sum_{i=1}^d \|x, u_i\|^p \right\}^{\frac{1}{p}}$

تعریف می کنیم که یک نرم روی X است. اما از آنجا که X متناهی البعد است، همه این نرم ها

معادلند و در اینجا تنها با $\| \cdot \|_\infty$ کار می کنیم، مگر اینکه در جایی نرم دیگری نیاز داشته باشیم.

باید توجه داشته باشیم که انتخاب پایه ها در اینجا ضروری نیست. اگر ما پایه دیگری برای X

انتخاب کنیم، مثل $\{v_1, \dots, v_d\}$ و باتوجه به آن $\| \cdot \|_\infty$ را تعریف کنیم، آنگاه نرم نتیجه شده هم

ارز با نرم تعریف شده باتوجه به $\{u_1, \dots, u_d\}$ است.

باتوجه به نرم بدست آمده $\| \cdot \|_\infty$ ، الم قبل را دوباره بیان می کنیم:

لم ۱.۱.۵. دنباله (x_n) در X همگرا به $x \in X$ است اگر و فقط اگر $\lim_{n \rightarrow \infty} \|x_n - x\|_\infty = 0$

باتوجه به نرم بدست آمده $\| \cdot \|_\infty$ ، می توانیم گوی های باز $\beta_{\{u_1, \dots, u_d\}}(x, r)$ به مرکز x و شعاع r را

$$\beta_{\{u_1, \dots, u_d\}}(x, r) := \{y : \|x - y\|_\infty < r\} \quad \text{به وسیله}$$

تعریف کنیم.

باتوجه به این گوی‌ها از لم بالا خواهیم داشت.

لم ۱.۱.۶. دنباله (x_n) در X همگرا به $x \in X$ است اگر و فقط اگر برای هر $\varepsilon > 0$ وجود داشته

باشد $N \in \mathbb{N}$ به طوری که $n \geq N$ نتیجه دهند $(\varepsilon > 0)$ $x_n \in \beta_{(n_1, \dots, n_d)}(x, \varepsilon)$

حال باتوجه به لم‌های گفته شده خواهیم داشت:

قضیه ۱.۱.۷. هر فضای ۲-نرم متناهی البعد یک فضای نرم‌دار است و توپولوژی آن به وسیله نرم

بدست آمده $\|\cdot\|_\infty$ تولید می‌شود.

مثال ۱.۱.۸. $X = \mathbb{R}^2$ را با نرم $\|x, y\| =$ فضای متوازی الاضلاع که ترکیب خطی متناهی به

وسیله بردارهای y, x است (= دوبار فضای مثلث با بردارهای $(y, x, 0)$) که به طور دقیق به وسیله

فرمول

$$\|x, y\| = |x_1 y_2 - x_2 y_1|, \quad x = (x_1, x_2), \quad y = (y_1, y_2)$$

داده شده است.

پایه‌های استاندارد $\{i, j\}$ را برای $\mathbb{R}^2$ در نظر بگیرید. در این صورت

$\|x, i\| = |x_1|, \|x, j\| = |x_2|$ و بنابراین نرم بدست آمده $\|\cdot\|_\infty$ باتوجه به $\{i, j\}$ برابر است با:

$$\|x\|_\infty = \max\{|x_1|, |x_2|\}, \quad x = (x_1, x_2)$$

بنابراین در اینجا نرم بدست آمده $\|\cdot\|_\infty$ ، دقیقاً همان نرم یکنواخت روی $\mathbb{R}^2$ است. بنابراین گوی

$\beta_{\{i, j\}}(x, r)$ یک دایره به مرکز x و شعاع r است. از آنجا که نرم بدست آمده معادل با نرم

اقلیدسی روی $\mathbb{R}^2$ است، نتیجه می‌گیریم که $\mathbb{R}^2$ مجهز به ۲-نرم بالا چیزی جز صفحه اقلیدسی

نیست.

ملاحظه ۱.۱.۹. فضای ۲-نرم $(\mathbb{R}^d, \|\cdot, \cdot\|)$ که $\|x, y\| =$ فضای متوازی الاضلاع که ترکیب

خطی متناهی به وسیله y, x است، فضای نرم داراست که نرم آن معادل نرم اقلیدسی است.

برهان. برای هر $x = (x_1, \dots, x_d)$ و $y = (y_1, \dots, y_d) \in \mathbb{R}^d$ ، ۲-نرم $\|x, y\|$ ممکن است دقیقاً

به وسیله فرمول،

$$\|x, y\| = \left\{ \left(\sum_{i=1}^d x_i^2 \right) \left(\sum_{j=1}^d y_j^2 \right) - \left(\sum_{i=1}^d x_i y_i \right)^2 \right\}^{1/2}$$

داده شود.

$\{e_1, \dots, e_d\}$ را پایه استاندارد برای $\mathbb{R}^2$ قرار دهید. آنگاه برای هر $j = 1, \dots, d$ داریم:

$$\|x, e_j\| = \left\{ \left(\sum_{i=1}^d x_i^2 \right) - x_j^2 \right\}^{1/2}$$

و بنابراین نرم بدست آمده $\|\cdot\|_\infty$ با توجه به $\{e_1, \dots, e_d\}$ برابر است با:

$$\|x\|_\infty = \max \left\{ \left\{ \left(\sum_{i=1}^d x_i^2 \right) - x_j^2 \right\}^{1/2}; j = 1, \dots, d \right\}$$

$\|\cdot\|_E$ را نیز نرم اقلیدسی روی $\mathbb{R}^2$ قرار دهید. آنگاه برای هر $x \in \mathbb{R}^d$ خواهیم داشت:

$$\|x\|_\infty \leq \|x\|_E \leq \sqrt{2} \|x\|_\infty$$

بنابراین نرم بدست آمده $\|\cdot\|_\infty$ معادل با نرم اقلیدسی است.

توجه ۱.۱.۱۰. برای فضای ۲-نرم $(\mathbb{R}^d, \|\cdot, \cdot\|)$ ملاحظه داشته باشید که:

$$\|x\|_2^2 = \sum_{j=1}^d \|x, e_j\|^2 = (d-1) \sum_{i=1}^d x_i^2$$

یعنی $\|\cdot\|_2$ حاصلضربی از نرم اقلیدسی است.

اکنون قضیه نقطه ثابت برای فضاهاى ۲- باناخ متناهی البعد را ثابت مى کنیم. (در نظر داشته باشید که $(X, \|\cdot\|_2)$ یک فضای ۲- باناخ است، اگر هر دنباله کوشی در X ، یعنی هر دنباله (x_n) در X که برای هر $y \in X$ ، $\lim_{m,n \rightarrow \infty} \|x_m - x_n, y\| = 0$ همگرا به X باشد). اما ابتدا لم زیر را می آوریم:

لم ۱.۱.۱. $(X, \|\cdot\|_2)$ یک فضای ۲- باناخ است، اگر و فقط اگر $(X, \|\cdot\|_\infty)$ یک فضای باناخ باشد.

پروهان. از لم ۱.۱.۸ داریم، همگرایی در ۲- نرم معادل همگرایی در نرم بدست آمده $\|\cdot\|_\infty$ است، بنابراین کافی است نشان دهیم که (x_n) با توجه به ۲- نرم کوشی است اگر و فقط اگر با توجه به نرم بدست آمده کوشی باشد، و دنباله (x_n) نیز با توجه به ۲- نرم کوشی است اگر و فقط اگر برای هر $y \in X$ ، $\lim_{m,n \rightarrow \infty} \|x_m - x_n, y\| = 0$ اگر و فقط اگر برای هر $i = 1, \dots, d$ ، $\lim_{m,n \rightarrow \infty} \|x_m - x_n, u_i\| = 0$ اگر و فقط اگر $\lim_{m,n \rightarrow \infty} \|x_m - x_n\|_\infty = 0$ اگر و فقط اگر (x_n) با توجه به نرم بدست آمده کوشی باشد.

نتیجه ۱.۱.۱۲. قضیه نقطه ثابت. فرض کنید $(X, \|\cdot\|_2)$ یک فضای ۲- باناخ باشد. T را نگاهی از X به X قرار دهید به طوری که برای هر $x, y, z \in X$

$$\|Tx - Ty, z\| \leq k \|x - y, z\|$$

و k یک ثابت در $(0,1)$ است. در این صورت T یک نقطه ثابت منحصر به فرد در X دارد.

پروهان. با توجه به نرم بدست آمده $\|\cdot\|_\infty$ برای نگاشت T خواهیم داشت:

$$\|Tx - Ty\|_\infty \leq k \|x - y\|_\infty$$

از آنجا که $(X, \|\cdot\|_\infty)$ یک فضای باناخ است، به وسیله قضیه نقطه ثابت برای فضاهاى باناخ نتیجه می گیریم که T یک نقطه ثابت منحصر به فرد در X دارد.

۲-۱ فضاهای n-نرم

تعریف ۱.۲.۱. $n \in \mathbb{N}$ و X را یک فضای حقیقی مقدار از بعد $d \geq n$ قرار دهید (d در اینجا می تواند

نامتناهی باشد) یک تابع حقیقی مقدار $\|\cdot, \dots, \cdot\|$ روی X^n با خاصیت های زیر:

$$\|x_1, \dots, x_n\| = 0 \text{ اگر و فقط اگر } x_1, \dots, x_n \text{ وابسته خطی باشند.} \quad (1)$$

$$\|x_1, \dots, x_n\| \text{ تحت هر جایگشت پایاست} \quad (2)$$

$$\|x_1, \dots, x_{n-1}, \alpha x_n\| = |\alpha| \|x_1, \dots, x_{n-1}, x_n\|, \alpha \in R \text{ برای هر} \quad (3)$$

$$\|x_1, \dots, x_{n-1}, y+z\| \leq \|x_1, \dots, x_{n-1}, y\| + \|x_1, \dots, x_{n-1}, z\| \quad (4)$$

را یک n-نرم روی X گویند و زوج $(X, \|\cdot, \dots, \cdot\|)$ را یک فضای n-نرم می گویند.

مثال ۱.۲.۲. یک مثال بدیهی از فضای n-نرم، $X = \mathbb{R}^n$ با n-نرم زیر است:

$$\|x_1, \dots, x_n\|_E := \text{abs} \left(\begin{array}{ccc} x_{11} & \cdots & x_{1n} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ x_{n1} & \cdots & x_{nn} \end{array} \right)$$

به طوری که برای هر $x_i = (x_{i1}, \dots, x_{in}) \in \mathbb{R}^n, i = 1, \dots, n$ (E، فضای اقلیدسی است).

در نظر داشته باشید که در فضاهای n-نرم $(X, \|\cdot, \dots, \cdot\|)$ برای مثال خاصیت های زیر را نیز داریم:

$$\text{برای همه } x_1, \dots, x_n \in X, \alpha_1, \dots, \alpha_{n-1} \in R, \|x_1, \dots, x_n\| \geq 0$$

$$\|x_1, \dots, x_{n-1}, x_n\| = \|x_1, \dots, x_{n-1}, x_n + \alpha_1 x_1 + \dots + \alpha_{n-1} x_{n-1}\|$$

از این به بعد $n \geq 2$ و $(X, \|\cdot, \dots, \cdot\|)$ را یک فضای n-نرم از بعد $d \geq n$ فرض می کنیم.

مجموعه $\{\alpha_1, \dots, \alpha_n\}$ در X را مجموعه ای مستقل خطی قرار می دهیم. با توجه به $\{\alpha_1, \dots, \alpha_n\}$ تابع

$$\|\cdot, \dots, \cdot\|_\infty \text{ روی } X^{n-1} \text{ را به صورت زیر تعریف می کنیم:}$$

$$\|x_1, \dots, x_{n-1}\|_\infty := \max \{ \|x_1, \dots, x_{n-1}, \alpha_i\| : i = 1, \dots, n \}$$

حال نتیجه زیر را داریم:

قضیه ۱.۲.۳. تابع $\| \cdot, \dots, \cdot \|_{\infty}$ یک $(n-1)$ -نرم روی X است.

برهان. (۱) اگر $x_1, \dots, x_{n-1}$ وابسته خطی باشند، آنگاه برای هر $i = 1, \dots, n$ ، $\|x_1, \dots, x_{n-1}\| = 0$

و بنابراین $\|x_1, \dots, x_{n-1}\|_{\infty} = 0$. برعکس اگر $\|x_1, \dots, x_{n-1}\|_{\infty} = 0$ ، آنگاه باتوجه به اینکه

$x_1, \dots, x_{n-1}$ و α_i برای هر $i = 1, \dots, n$ وابسته خطی اند، $\|x_1, \dots, x_{n-1}, \alpha_i\| = 0$ و این مطلب تنها

وقتی اتفاق می افتد که $x_1, \dots, x_{n-1}$ وابسته خطی باشند.

(۲) از آنجا که $\|x_1, \dots, x_{n-1}, \alpha_i\| = 0$ تحت هر جایگشت $\{x_1, \dots, x_{n-1}\}$ پایا است، پس طبق

تعریف $\|x_1, \dots, x_{n-1}\|_{\infty}$ نیز تحت هر جایگشت پایا است.

$$\|x_1, \dots, x_{n-2}, \alpha x_{n-1}\|_{\infty} = \max \{ \|x_1, \dots, x_{n-2}, \alpha x_{n-1}, \alpha_i\| : i = 1, \dots, n \} \quad (۳)$$

$$= |\alpha| \max \{ \|x_1, \dots, x_{n-2}, x_{n-1}, \alpha_i\| : i = 1, \dots, n \}$$

$$= |\alpha| \|x_1, \dots, x_{n-2}, x_{n-1}\|_{\infty}$$

(۴) ملاحظه کنید،

$$\|x_1, \dots, x_{n-2}, y + z\|_{\infty} = \max \{ \|x_1, \dots, x_{n-2}, y + z, \alpha_i\| : i = 1, \dots, n \}$$

$$\leq \max \{ \|x_1, \dots, x_{n-2}, y, \alpha_i\| : i = 1, \dots, n \}$$

$$+ \max \{ \|x_1, \dots, x_{n-2}, z, \alpha_i\| : i = 1, \dots, n \}$$

$$= \|x_1, \dots, x_{n-2}, y\|_{\infty} + \|x_1, \dots, x_{n-2}, z\|_{\infty}$$

بنابراین $\| \cdot, \dots, \cdot \|_{\infty}$ یک $(n-1)$ -نرم را روی X تعریف می کند.

نتیجه ۱.۲.۴. هر فضای Π -نرم یک فضای $(n-r)$ -نرم برای همه $r = 1, \dots, n-1$ است. بخصوص هر

فضای Π -نرم یک فضای نرم دار است.

در همین جا به Π -نرمها بسنده می کنیم امادر Π -نرمها نیز بحث گسترده است و حالتهاى متناهی البعد

استاندارد و نامتناهی و همچنین همگرایی، دنباله های کوشی و تام بودن نیز بررسی شده است که به برهان

قضیه نقطه ثابت منجر می شوند. [۵]

فصل دوم

فضاهای خطی فازی